

Hvordan utfordrer FNs bærekraftsmål tradisjonelle styrings- og rapporteringssystemer?

Ekspedisjonssjef Aleksander Åsheim
Styringskonferansen, 20. januar 2021

Målet for Riksrevisjonens undersøkelse

Å vurdere regjeringens styring av og rapportering på den nasjonale oppfølgingen av bærekraftsmålene.

Verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030

Behov for en helhetlig og tverrsektoriell tilnærming

- Målene er universelle og involverer alle verdens land.
- Målene er integrerte, udelelige og balanserer de tre dimensjonene ved bærekraftig utvikling – den sosiale, økonomiske og miljømessige.
- Forventes at bærekraftsmålene tilpasses nasjonale forhold.
- Ingen eksplisitte føringer på hvordan FNs medlemsland skal organisere arbeidet.

Ifølge OECD er det for å nå målene viktig at:

- regjeringene legger til rette for en helhetlig og tverrsektoriell oppfølging nasjonalt - en «whole-of-government-tilnærming»
- myndighetene koordinerer, konsulterer og arbeider på tvers av politikkområder – og med næringslivet og sivilsamfunnet – på en ny måte
- myndighetene arbeider på tvers av politiske siloer og fastsetter ambisiøse og sammenhengende økonomiske, sosiale og miljømessige mål med et langsiktig perspektiv
- det er robuste koordineringsmekanismer for å sikre samstemt politikk og for å få fram de flerdimensjonale politikkutfordringene

Konklusjoner

1. Den nasjonale oppfølgingen av FNs bærekraftsmål har ikke vært godt nok koordinert (*kritikkverdig*).
2. Regjeringen mangler en helhetlig plan for gjennomføring (*sterkt kritikkverdig*).
3. Involveringen av Statistisk sentralbyrå har vært mangelfull (*kritikkverdig*).
4. Rapporteringen gir ikke god nok informasjon til Stortinget om status og framdrift (*kritikkverdig*).

1. Den nasjonale oppfølgingen har ikke vært godt nok koordinert

- I 2016 ble de 17 bærekraftsmålene fordelt på 12 departementer som hver fikk koordineringsansvar for ett eller flere mål.
- Organiseringen legger opp til at arbeidet skal være integrert i regjeringens og departementenes ordinære arbeid (sektorprinsippet).
- Fram til 2020 er det ingen av departementene eller noen annen dedikert enhet som har hatt et overordnet, helhetlig ansvar.

- Koordinerende elementer fram til 2020:
 - Finansdepartementet har sammenstilt rapporteringen i nasjonalbudsjettet.
 - Opprettelsen av et interdepartementalt forum.
- Organiseringen har resultert i en stykkevis og delt oppfølging, og det har tatt lang tid før det er blitt lagt til rette for nasjonal implementering.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet fikk ansvar for koordinering av den nasjonale oppfølgingen fra 2020, og har iverksatt flere tiltak.

2. Regjeringen mangler en helhetlig plan for gjennomføring

Det er flere mangler i tilpasningen til nasjonale forhold:

- Det er ikke utarbeidet en egen nasjonal plan for oppfølging, slik Stortinget har forutsatt.
- Det mangler en klargjøring av hvilke ambisjoner Norge har, og hvilke prioriteringer som må gjøres.
- Stortinget har ikke blitt informert om hvilke mål som er særlig utfordrende for Norge og hvordan disse følges opp.
- Det er ikke utarbeidet nasjonale delmål.
- Bærekraftsmålene er ikke tydelig nok integrert i den ordinære budsjettprosessen.

3. Mangelfull involvering av Statistisk sentralbyrå (SSB)

Arbeidet med utvikling av indikatorer for måling av status og framdrift har tatt lang tid:

- SSB burde vært inkludert i større grad og på et tidligere tidspunkt.
- Tettere involvering av SSB i arbeidet med indikatorer og statistikk kunne ha ført til raskere tilrettelegging for måling. Indikatorer og statistikk kunne dermed fått en sentral plass i den nasjonale gjennomføringen.
- Flere departementer har ikke tatt initiativ til å følge opp SSBs kartlegging av indikatorer og statistikk.

4. Rapporteringen gir ikke god nok informasjon til Stortinget om status og framdrift

- Rapporteringen i nasjonalbudsjettet og budsjettproposisjonene er ikke i tråd med forventningene om indikatorbasert resultatrapportering, jamfør 2030-agendaen og kravene til mål- og resultatstyring i staten.
- Rapporteringen per mål er i stor grad kvalitativ informasjon om arbeidet.
- Det er lite bruk av indikatorer og omtale av utfordringer, og ingen vurderinger av sammenhengen mellom målene og den samlede statusen.
- Det er ikke gjennomført noen helhetlige analyser av status og utvikling for den nasjonale oppfølgingen.

Anbefalinger

Vi anbefaler at Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- følger opp Stortingets forventning om en helhetlig plan for gjennomføring av det nasjonale arbeidet
- sørger for at Stortinget får helhetlig informasjon om status, resultater og framdrift.

Anbefalinger

Vi anbefaler også at departementet

- sikrer en indikatorbasert resultatrapportering, som er godt samordnet med annen statistikk
- sikrer at det nasjonale arbeidet er godt nok koordinert mellom departementene
- tilpasser agendaen til nasjonale forhold, blant annet gjennom å vurdere hvilke delmål som bør fastsettes, tydeliggjøre hvilke mål som er utfordrende for Norge å nå og å prioritere.